

**НАЦИОНАЛЕН АВАРИЕН ПЛАН
ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ
В ЧЕРНО МОРЕ**

**СОФИЯ
2011 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ:

СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ОСНОВНИ СЪКРАЩЕНИЯ	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ОСНОВНИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ХАРАКТЕРИСТИКИ	4
1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ	6
2. ОЦЕНКА НА РИСКА	7
2.1. ОПАСНОСТ ОТ НЕФТЕН РАЗЛИВ В ЧЕРНО МОРЕ	7
2.1.1. ПРИСТАНИЩА И СЪОРЪЖЕНИЯ	7
2.1.2. РЕЙДОВЕ И АКВАТОРИИ, ОПРЕДЕЛЕНИ ЗА ЛИМБОВАНЕ НА ТЕЧНИ ТОВАРИ	8
2.1.3. КОРАБНИ ФАРВАТЕРИ - ПОДХОДИ КЪМ ПРИСТАНИЩАТА И ПЛАВАТЕЛНИ КАНАЛИ	8
2.1.4. ТРАНСГРАНИЧНО ЗАМЪРСЯВАНЕ	8
2.1.5. ДРУГИ ВЪЗМОЖНИ ИЗТОЧНИЦИ:	8
2.2. ВЕРОЯТНОСТ ОТ НЕФТЕН РАЗЛИВ В ЧЕРНО МОРЕ	8
2.3. УЯЗВИМОСТ	9
2.4. РИСК ОТ ВРЕДНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ В РЕЗУЛТАТ НА НЕФТЕН РАЗЛИВ	15
3. ОБХВАТ И ГЕОГРАФСКИ РАЙОН НА ДЕЙСТВИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ АВАРИЕН ПЛАН ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ	16
4. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ	20
4.1. СИСТЕМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ПРИ НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ	20
4.2. ОБЛАСТНИ ПЛАНОВЕ ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ	20
4.2.1. ПЛАН ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ НА ОБЛАСТ БУРГАС	20
4.2.2. ПЛАН ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ НА ОБЛАСТ ВАРНА	20
4.3. ВЪВЕЖДАНЕ В ДЕЙСТВИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ АВАРИЕН ПЛАН ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ	21
4.4. НАЦИОНАЛЕН ЩАБ ЗА КООРДИНАЦИЯ И КОНТРОЛ	21
4.5. Оповестяване при нефтен разлив	22
5. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ И ЛИЦА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ	26
5.1. Задължения на Изпълнителна агенция „Морска администрация“ към Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията:	26
5.2. Задължения на Главна дирекция „Гранична полиция“ – МВР:	27
5.3. Задължения на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - МВР	27
5.4. Задължения на МОСВ чрез Регионалните инспекции по опазване на околната среда и водите и Басейнова дирекция „Черноморски район“	28
5.5. Задължения на Министерството на отбраната	28
5.7. Задължения на областните управители	28
5.8. Задължения на специализираните формирания за ликвидиране на нефтени разливи, утвърдени с планове за защита при бедствия на области Варна, Бургас и Добрич	29
5.9. Отговорни лица за изпълнение на предвидените мерки	30
6. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ	32
7. НАЧИН НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ	33
8. РЕД ЗА УВЕДОМЯВАНЕ НА ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ И НАСЕЛЕНИЕТО	34
8.1. Задължение за даване на съобщение	34
8.2. Допълнително съобщение	34
8.3. Окончателен доклад	35
8.4. Информация за обществеността	35
8.5. Документиране	35
9. ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И/ИЛИ ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА СЪБРАНИЯ НЕФТ И НЕФТЕНИ ОТПАДЪЦИ	36
10. ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ОПЕРАЦИИТЕ ПО ЛИКВИДИРАНЕ НА НЕФТЕНИЯ РАЗЛИВ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ	36
11. УЧЕНИЯ И ТРЕНИРОВКИ	37

- ПРИЛОЖЕНИЕ 1 Международни и национални нормативни актове
- ПРИЛОЖЕНИЕ 2 Илюстрация на индексите на чувствителност
- ПРИЛОЖЕНИЕ 22 Заповед на министър-председателя за въвеждане на плана в действие
- ПРИЛОЖЕНИЕ 3 Препоръчителни хеликоптерни маршрути
- ПРИЛОЖЕНИЕ 4 Физико-химични характеристики на някои видове нефт и нефтопродукти
- ПРИЛОЖЕНИЕ 5 Прогнозиране движението на нефтени разливи
- ПРИЛОЖЕНИЕ 6 Дисперсанти и сорбенти
- ПРИЛОЖЕНИЕ 7 Почистване на брега от нефтопродукти

БАСО	- Брегови аварийно-спасителен отряд
БМОПТС	- Български морски отговорен район за търсене и спасяване
БДЧР	- Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморския регион
ВМС	- Военноморски сили
ДМА	- Дирекция „Морска администрация”
ЗЗТ	- Закон за защитените територии
ЗУО	- Закон за управление на отпадъците
ИАМА	- Изпълнителна агенция „Морска администрация”
ИМО	- Международна морска организация
ЛНР	- Ликвидиране на нефтени разливи
МАСО	- Морски аварийно-спасителен отряд
МО	- Министерство на отбраната
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
МС	- Министерски съвет
МСКЦ	- Морски спасителен координационен център
НИМХ-БАН	- Научен институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките
НП	- Нефтена платформа
НР	- Нефтен разлив
ОУПБЗН	- Областно управление „Пожарна безопасност и защита на населението”
РИОСВ	- Районна инспекция по околна среда и води
С „УКТ”	- Сектор управление на корабния трафик

ОСНОВНИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ХАРАКТЕРИСТИКИ

За целите на този план:

„Български морски отговорен район за търсене и спасяване” (БМОПТС) е акватория от Черно море, в която се осъществява радиотехническо и визуално наблюдение за целите на търсенето, определянето и следенето на нефтено замърсяване, морски инциденти и спасяване на човешки живот на море.

В този район Република България е отговорна за провеждането на мониторинг, спасителни операции и ликвидиране на нефтени разливи.

„Морска злополука” е сблъскване на кораби, фонтаниране от платформа или всякакъв морски инцидент, вкл. на борда на плавателен съд, който може да доведе материални щети, непосредствена опасност за кораба, неговия товар или възникне опасност от замърсяване на морската среда.

„Нефт” е петрол от всякакъв вид, включително суров нефт мазут, течни горива, смазочни масла, нефтени утайки и отпадъци, пречистени нефтопродукти, които не са вредни съгласно Приложение II на МК MARPOL-73/78 и без да се ограничава общия характер на това определение, се включват веществата, изброени в Допълнение I на Приложение II на тази МК.

„Нефтен разлив” е всяко изхвърляне на нефт във водата, опасно за здравето на хората или околната среда, независимо от причините и обстоятелствата, предизвикали това изхвърляне.

„Нефтено петно” е повърхностно разпределен нефт в морската вода.

„Ликвидиране на нефтен разлив” (ЛНР) е комплекс от действия, насочени към ликвидиране на нефтения разлив и намаляване на неговото вредно въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

„Посока на дрейфа на нефтеното петно” (R) е посоката на движение на нефтено петно под влияние на течението и вятъра. Определя се с достатъчна за целите на практиката точност по формулата:

$$R = 0,03 \times W_{10} + C \text{ (m/s)},$$

където: W_{10} е вектор на скоростта на вятъра, измерена на 10 m над повърхността на водата,

C е вектор на скоростта на течението.

„Мониторинг на нефтени петна” е периодично наблюдение на придвижването и дистанцията на нефтено петно чрез радиолокационни или визуални методи на наблюдение.

„Критично време” е времето, измерено в часове, за достигане на нефтено петно до 10 метровата изобата в крайбрежните води, където действията на силите и средствата за ЛНР са невъзможни. Нефтено петно залива бреговата ивица и пристанищните съоръжения.

„Радиотехническо наблюдение” е обследване на морската повърхност с брегови, корабни или самолетни радиолокационни станции от сантиметровия и милиметровия честотен диапазон на обхвата на станцията.

„Класификация на нефтените разливи в зависимост от количеството на нефта”:

- **малък разлив** - от 1 до 25 тона обрзува нефтено петно с приблизително овална форма и дебелината на слоя около 1 mm с размери 855/1600 m 7 - 8 часа след началото на разлива;

- **среден разлив** - от 25 до 1000 тона петно с приблизително правоъгълна форма с разкъсани на ивици краища от подветрената страна, с дебелината на слоя около 5 mm с размери 1600/2200 m 7 - 8 часа след началото на разлива;

- **голям разлив** - повече от 1000 тона петно с приблизително правоъгълна форма на ивици с дебелината на слоя около 10 mm и размери 2600/3600 m 10 - 14 часа след началото на разлива.

Противодействащите операции за ЛНР зависят от размера на нефтеното петно.

„Кораб” е морски плавателен съд от всякакъв тип, включително кораби на подводни криле, на въздушна възглавница, подводни кораби, стационарни и плаващи платформи, както и други направени от човек плаващи на море конструкции.

„Въздушен флот” са самолети или летателни средства от всякакъв тип.

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Националният аварийен план за борба с нефтени разливи в Черно море е разработен от междуведомствена работна група, включваща 46 експерти от всички министерства, БАН – НИМХ, Селскостопанска академия, Националният институт по геофизика, геодезия и география и Центъра за изследвания по национална сигурност и отбрана, Изпълнителна агенция “Морска администрация, Държавно предприятие “Пристанищна инфраструктура”, Изпълнителна агенция “Железопътна администрация”, Националният статистически институт, ДАНС, ДА “Държавен резерв и военновременни запаси”, Агенцията за ядрено регулиране, Столична община Националното сдружение на общините в Република България и БЧК. Работната група е създадена със Заповед № Р-164 от 29.06.2011 г. на министър-председателя на Република България.

Планът е разработен в съответствие с изискванията на международните конвенции, на които Р. България е страна, включително Международната конвенция за подготовка противодействие и сътрудничество при замърсяване с нефт, 1990 г. (OPRC)

Структурата и съдържанието на този план са изпълнени съгласно Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) и „Ръководство за нефтено замърсяване, Част II - Аварийно планиране” на Международната морска организация (ИМО), Лондон, 1995 г.

Настоящият план за борба с нефтени разливи е част от Националния план за защита при бедствия, приет с Решение № 973/29.12.2010 г. на Министерския съвет. Планът урежда действията на отговорните български институции за противодействие на аварийни разливи на море и минимизиране на екологичните и икономически последици от тях.

При разработване на този план са взети предвид международните конвенции, по които Република България е страна, препоръките на Международната морска организация (ИМО), както и националното законодателство, посочени в Приложение 1.

Планът се установява като национален за Република България, участник в международното и регионалното сътрудничество съгласно чл. 9 на Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване, Букурещ, 1992 г. и Протокола за сътрудничество в борбата със замърсяването на морската среда на Черно море с нефт и други вредни вещества при извънредни произшествия, съгласно същата конвенция.

Основната цел на плана е да осигури координация на действията на националните, областните и общинските структури при ликвидиране на нефтени разливи и последиците от тях.

Системата за противодействие включва наличните ресурси за ефективни действия при възникване на извънредни обстоятелства, които могат да доведат до значителни щети и поражения върху морската среда и икономиката на българското крайбрежие.

Задачите на плана са да осигури навременно и ефективно противодействие при разлив или опасност от нефтен разлив чрез:

- оценка на риска;
- информация за наличните средства за комуникация и за начините за осъществяване на информационен обмен и взаимодействие при провеждане на действия по ликвидирането на възникнали нефтени разливи;
- установяване на приоритетните брегови райони за защита и почистване;
- придвиждане и поддържане на минимално необходимо оборудване за противодействие при замърсяване;
- поддържане на необходим персонал и оперативна организация за действието му;
- провеждане на тренировки за оценка и подобряване на подготовката;
- препоръчителни действия в случай на нефтен разлив.

Националният аварийен план за борба с нефтени разливи описва основните процедури за реагиране при възникване на инциденти и аварии в морската среда.

2. ОЦЕНКА НА РИСКА

2.1. Опасност от нефтен разлив в Черно море

Съществуващият интензивен морски трафик в крайбрежната зона, териториалните води на страната, прилежащата зона и в открито море, превозът на суров нефт, нефтопродукти и други вредни и опасни субстанции, проучванията и добивът на нефт и газ в континенталния шелф на страната са свързани с относително висок риск от замърсяване на морската среда.

Замърсяването, особено в резултат на инцидентен (авариен) разлив, представлява изключителна опасност, свързана с последващи големи материални загуби и екологични щети за хората, морските птици и животни, бреговата линия, плажовете, туристическата и риболовна индустрия, морските съоръжения и т.н.

Очакваните източници на замърсяване с оглед повишен риск от аварийна ситуация, водеща до разлив на нефт, включват:

- корабни фарватери;
- подстъпи към пристанища и плавателни канали;
- рейдови райони и акватории, определени за лимбоване на течни товари;
- пристанища, включително нефтени терминали, рафинерии и резервоари; нефтопроводи и нефтопродуктопроводи;
- инсталации за добив на подземни богатства в морското пространство (нефтени платформи, нефтодобивни сонди и др.);
- национални и транснационални инфраструктури за пренос на нефт през Черно море;
- зауствания от брега, съдържащи нефтопродукти.

С оглед оценка на риска се определят очакваните размери и повтаряемост на разливите, както и типа на нефтопродукта.

За база на оценка на риска се взема най-неблагоприятният случай (сценарий) на вероятния разлив.

Наличието на описание на предишни разливи може да бъде полезно при определяне на параметрите на разлива и препоръчителните методи за ликвидирането му.

Възможните източници на замърсяване с нефт и нефтопродукти са:

2.1.1. Пристанища и съоръжения

Пристанища и съоръжения за обработка на нефт, които представляват риск от нефтен инцидент и включват морски пристанища, нефтени терминали, тръбопроводи и други съоръжения за обработка на нефт:

- Нефтено пристанище „Бургас“;

Оценка на риска се прави на базата на вместимостта на 1 танк на разчетния танкер за пристанището.

Вероятен тип на нефтопродукта: суров петрол, тежко и леко корабно гориво, бензин и дизел.

- наземни тръбопроводи на Нефтено пристанище „Бургас“;

Вероятен тип на нефтопродукта: суров петрол, тежко и леко корабно гориво, бензин и дизел.

- Кейово място „20а“, „Пристанище Бургас“;

Оценка на риска се прави на базата на вместимостта на 1 танк на разчетния танкер за пристанището.

Вероятен тип на нефтопродукта: леко корабно гориво, бензин и дизел.

- нефтобаза на фирма „Петрол“ – Варна;

Оценка на риска се прави на базата на вместимостта на 1 танк на разчетния танкер за пристанището.

Вероятен тип на нефтопродукта: газьол, леко корабно гориво, суров петрол.

- кейово място „Леспорт – Варна”

Оценка на риска се прави на базата на вместимостта на 1 танк на разчетния танкер за пристанището.

Вероятен тип на нефтопродукта: мазут, газьол.

В много от пристанищата по българското крайбрежие има археологически обекти под вода. Такова е кейово място „Леспорт - Варна", което е в непосредствена близост до потънали праисторически селища от края на V-тото и от III-тото хилядолетие пр.Хр.

2.1.2. Рейдове и акватории, определени за лимбоване на течни товари

- рейд – Бургас

Оценка на риска се прави на базата на вместимостта на 2 танка на разчетния танкер за нефтено пристанище Бургас.

Вероятен тип на нефтопродукта: суров петрол, тежко и леко корабно гориво, бензин и дизел.

- летен и зимен рейд – Варна

Оценка на риска за танкери се прави на базата на вместимостта на 2 танка на разчетния танкер за нефтобазата на фирма „Петрол” – Варна.

Вероятен тип на нефтопродукта: газьол, суров петрол.

2.1.3. Корабни фарватери - подходи към пристанищата и плавателни канали

Оценка на риска за танкери се прави на база на вместимостта на 2 танка на разчетния танкер за съответното пристанище или съоръжение за обработка на нефт.

Вероятен тип на нефтопродукта: суров петрол, тежко и леко корабно гориво, бензин и дизел.

2.1.4. Трансгранично замърсяване

Определен риск за замърсяване на отговорния морски район на страната представлява превозът на суров нефт, нефтопродукти и други вредни вещества в региона на Черно море.

При оценката на риска трябва да се има предвид генералната циркулация на течението в Черно море, която е в посока обратна на часовата стрелка, т.е. от север на юг.

Вероятен тип на нефтопродукта: суров петрол.

2.1.5. Други възможни източници:

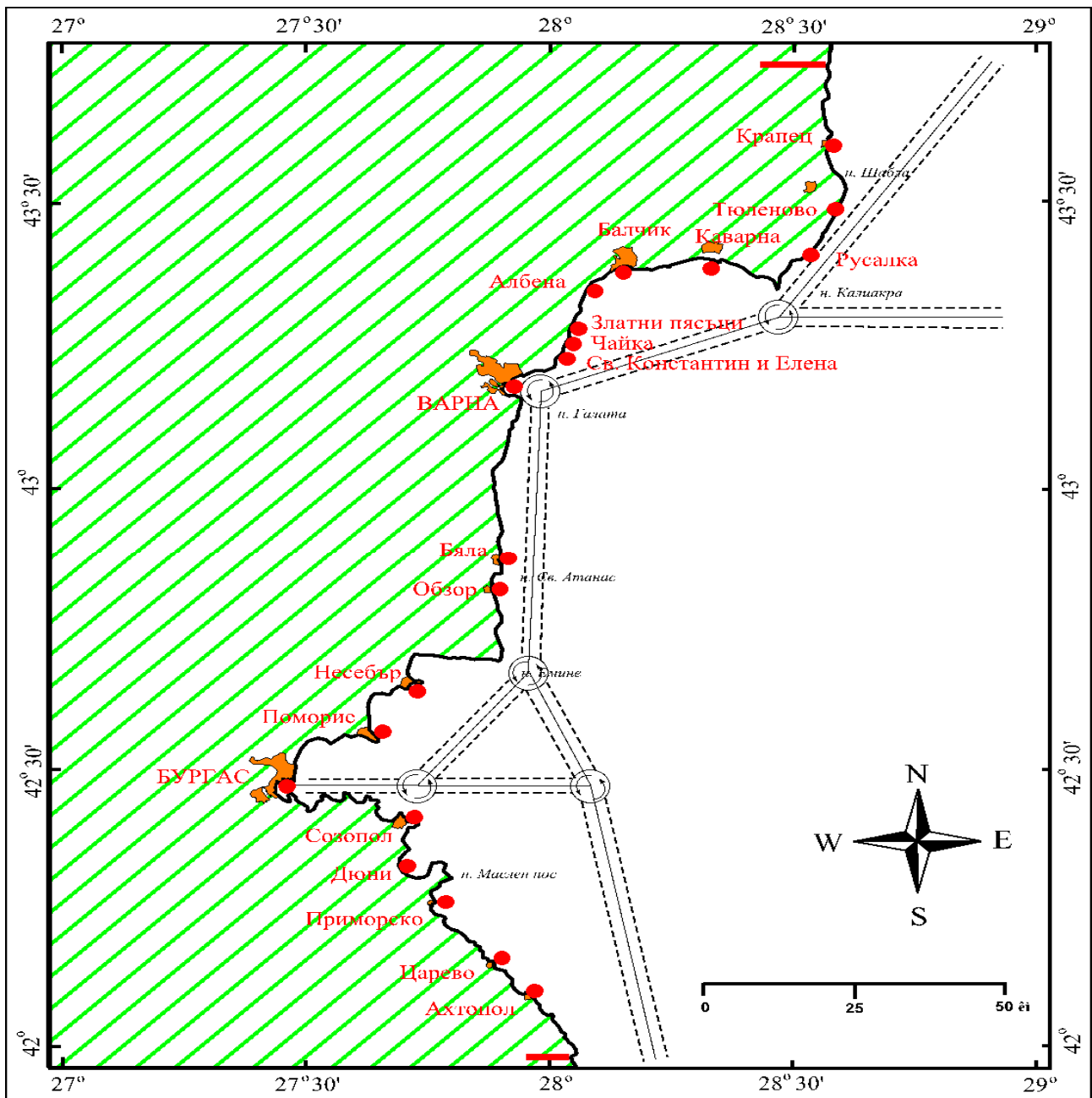
- нерегламентирани зауствания на градската канализация в акваториите на пристанищата.

Вероятен тип на нефтопродукта: отработени масла и други отпадъчни нефтопродукти.

Препоръчва се периодично изследване на дънни седименти в затворени пристанищни басейни е цел установяване на степента на тяхната замърсеност.

2.2. Вероятност от нефтен разлив в Черно море

На Фигура 1 е показано местоположението на зоните по Българското черноморско крайбрежие с вероятност за нефтен разлив.

Фигура 1. Възможност от замърсяване с нефт и нефтопродукти

2.3. Уязвимост

ЗОНИ С ПОВИШЕНА ЕКОЛОГИЧНА ЧУВСТВИТЕЛНОСТ

ИНДЕКСИ ЗА ЧУВСТВИТЕЛНОСТ

Районите с най-голям риск за замърсяване при нефтен разлив са идентифицирани с индекси на чувствителност за българското крайбрежие. Тази информация може да се използва за определяне на областите, които приоритетно трябва да се защитят при нефтен разлив.

МЕТОДОЛОГИЯ

Чувствителността зависи съществено от вида, токсичността и устойчивостта на замърсителя. Най-опасният вариант ще е свързан с разливане на значително количество нефт при фонтаниране. Стойностите за чувствителност са получени за такъв вариант и показват чувствителност по отношение на нефт.

Чувствителността на определен район по отношение вреди от нефт зависи съществено от физическите характеристики на околната среда и чувствителността на отделните видове и тяхната роля в съобществата, населяващи разглеждания район.

Основно нефтът нанася повече вреди за райони с ниска енергия, в които той може да бъде задържан за дълъг период от време. Като се използва само този критерий най-чувствителните райони от брега следва да се приемат заливите. Това обикновено са естуарите и блатистите райони, които се характеризират с фин седимент и продуктивни дънни съобщества. Обратно, най-малко вреди ще се нанесат в райони с висока енергия като скалисти брегове. Такива райони са характерни за отворени океански крайбрежия, а не за затворени морета като Черно море.

Тъй като в Черно море няма течения, генерирани от приливи, не може да се каже, че по крайбрежието има високоенергетични райони за сметка на закътаните пясъчни заливи, в които е по-вероятно да се задържи нефт.

Поради нискоенергетичната среда и характерния воден режим по българското крайбрежие най-вероятно е нефтените петна да се придвижват към брега.

БИОЛОГИЧНИ КОМПОНЕНТИ

Морските обитатели имат различна чувствителност към нефтеното замърсяване. Най-чувствителни са хайвера на рибата, ларвите на много организми, зоопланктон и др. От голямо значение за разглежданите райони са някои видове морски птици, особено такива, които прекарват голяма част от времето на морската повърхност като морски патици и гмуркачи.

Чувствителността на даден вид може да се изменя в зависимост от стадия на жизнения им цикъл, годишния сезон и др. Основно в стадията на ларви или млада възраст морските организми са по-чувствителни към замърсяването, отколкото възрастните индивиди. Повечето от видовете са по-чувствителни към замърсяването в репродуктивния сезон. В случая на морски птици броят на индивидите зависи от сезона, понеже голяма част от тях са прелетни. Сезонът е от значение и поради факта, че броят на птиците върху водната повърхност зависи и от него. Например много птици сменят перата си от април до август и са особено уязвими през това време.

КРИТЕРИИ ЗА ТОКСИЧНОСТ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НЕФТЕНОТО ЗАМЪРСЯВАНЕ

Критериите за токсичност на нефта и нефтопродуктите в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272 / 2008 за класифицирането, етикетирането, и опаковането на вещества и смеси (CLP) са 1-a и 1-b. В таблица 1 по-долу може да се види, че токсичността за този случай е в границите 0,1 - 10 [mg/l].

Влиянието на въгледородите (нефт, нефтени остатъци и нефтопродукти) върху типичните морски организми и тези, свързани с морето е хронично или смъртоносно в зависимост от условията на въздействие на съответните замърсители. Освен токсичността се проявяват и други вредни ефекти като задушаване и директно замърсяване на тялото от разлетия нефт или нефтопродукти. Задушаването е най-значителното въздействие върху такива организми като морски мекотели, анемони и таралежи. Въздействието върху птиците, видрите и тюлените се изразява в покриване на телата им с нефт.

Таблица 1. Класификация за токсичност на съединения според нанасяните вреди върху околната среда

Критерий	Лесно биологично отстраняване	Биоаккумуляция	Токсичност
			96 часа LC ₅₀ (риба) или 48 часа EC ₅₀ (daphnia) или 72 часа IC ⁵⁰ (algae)
1a	-	-	< 1 mg/l
1b (i)	He	-	< 10 mg/l
1b (ii)	He	-	< 100 mg/l
1c	He	> 3	< 10 mg/l
1d	He	> 3	-

Най-токсичен ефект имат въглеводородите с дълги вериги, ненаситените и ароматни въглеводороди.

Уязвимостта на видовете зависи от фазата на техния жизнен цикъл и се променя сезонно. Най-уязвими са хайвера, ларвите и различните видове ракообразни. Най-устойчиви видове са macroalgae.

Токсичността в началния стадий на нефтения разлив (1 – 4 часа) се дължи на високата концентрация на бензол и нафталини.

Най-високата начална концентрация на нефт се наблюдава под залятата повърхност и може да достигне 20 mg/dm³. Концентрацията на нефт във водната колона намалява и на 10 m дълбочина е между 0, 2 и 1,0 mg/dm³.

Източниците на замърсяване при сондажните платформи са: сондажна луга и отпадъци от сондирането при използване на луга на водна основа; отпадъци от сондирането, съдържащи нефт от използването на луга на нефтена основа; отпадна вода.

Отпадната вода е многокомпонентна смес и в добавка към разтворените въглеводороди тя съдържа и соли на различни киселини като пропионова и маслена киселини. Отпадъците от сондирането се натрупват на дъното и представляват опасност за дънните съобщества.

УЯЗВИМОСТ НА КРАЙБРЕЖИЕТО КЪМ НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ

Уязвимостта на отделни райони от крайбрежието се определя от редица фактори – вид на замърсителя, физикогеографските характеристики на районите, тяхното значение по отношение на икономиката, културата, биоразнообразието и др., както и от продължителността на въздействие.

Трябва да се отбележи, че клифове и високите плато като н. Калиакра са гъсто населени с морски птици и така имат висока стойност на индекса на чувствителността, въпреки че физическите им характеристики не предполагат това.

По протежението на брега няма големи естуари и реките заустават в морето през пясъчна бариера, поради което няма да бъдат засегнати от евентуален нефтен разлив.

По крайбрежието има много плажове с туристическа стойност и представляват курортни зони. Евентуален разлив би засегнал значително такива райони, тъй като такива дейности ще бъдат значително ограничени. Времетраенето на това въздействие ще бъде от порядъка на няколко седмици, докато траят операциите по почистване. След почистването плажовете ще възвърнат отново туристическа си стойност.

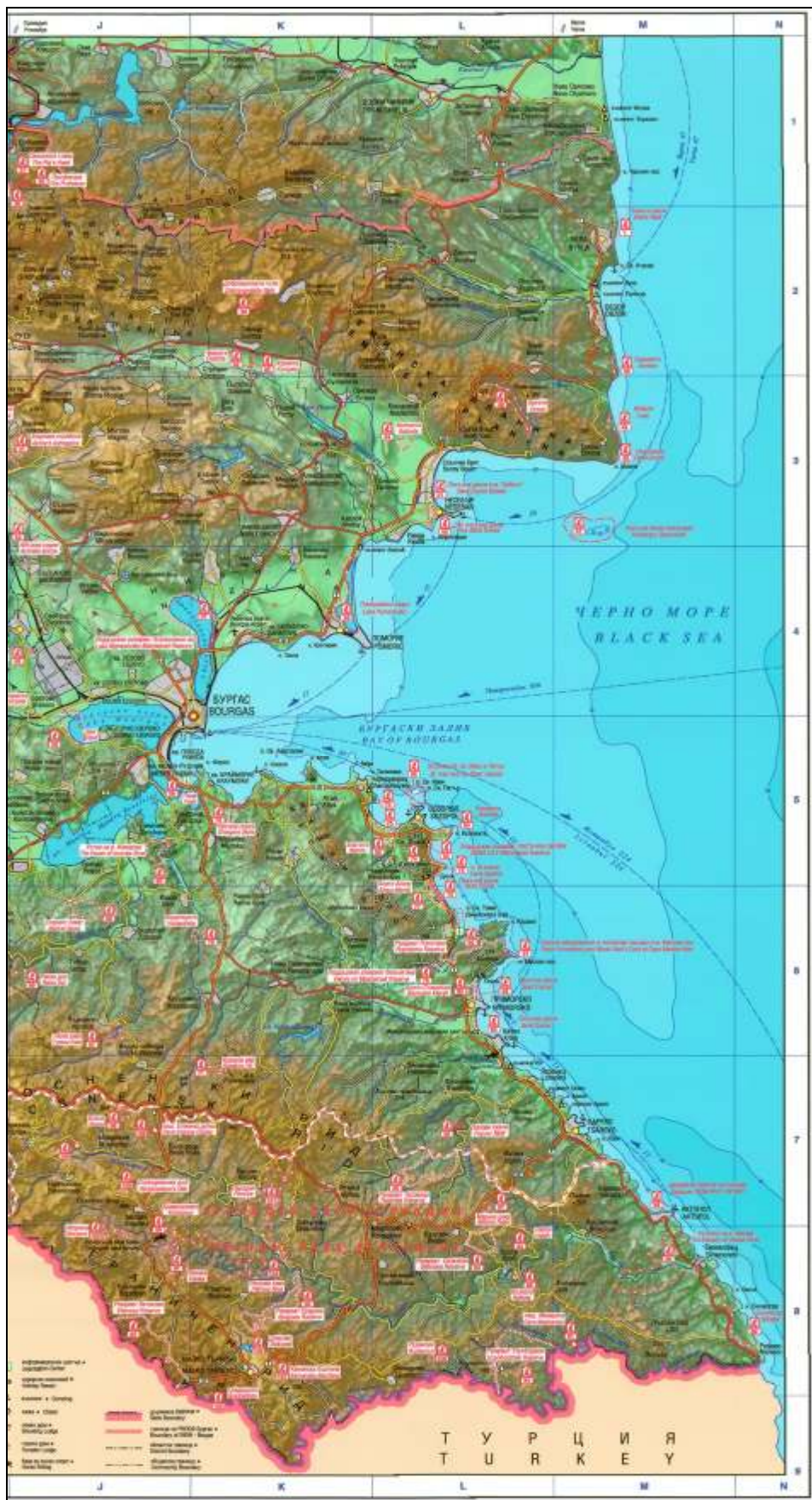
Илюстрация на индексите на чувствителност и на оценка на уязвимостта на участъци от бреговата линия са дадени в Приложение 2.

КАРТИ НА УЯЗВИМОСТТА

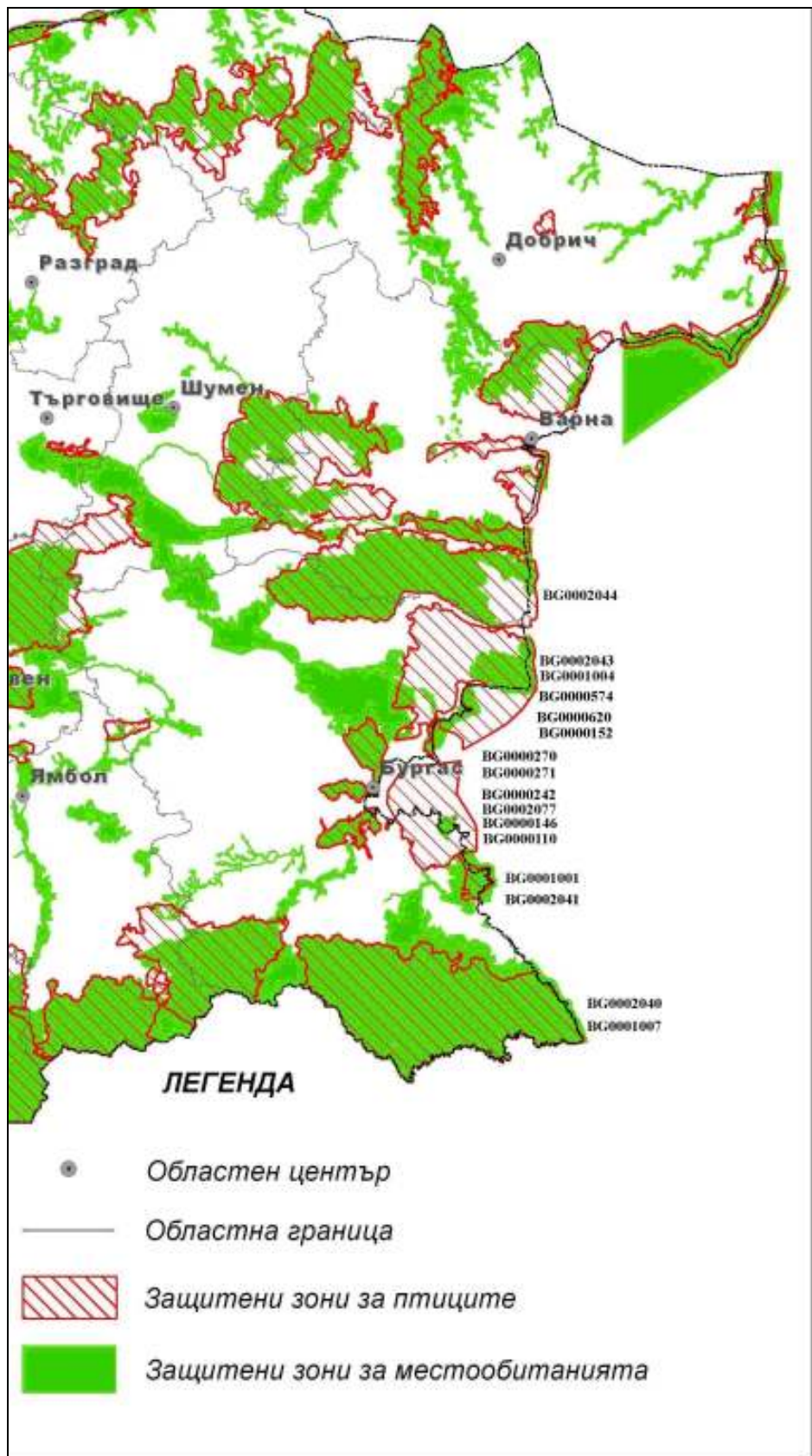
Районите с особен статут в случай на нефтен разлив са защитени територии и защитени зони (включващи защитените райони и районите на гнездене на птици), районите за риболов и др.

На Фигура 2 е дадена картата на защитени територии, обявени по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

На Фигура 3 е дадена картата на защитени зони (НАТУРА 2000), одобрени от Министерския съвет.

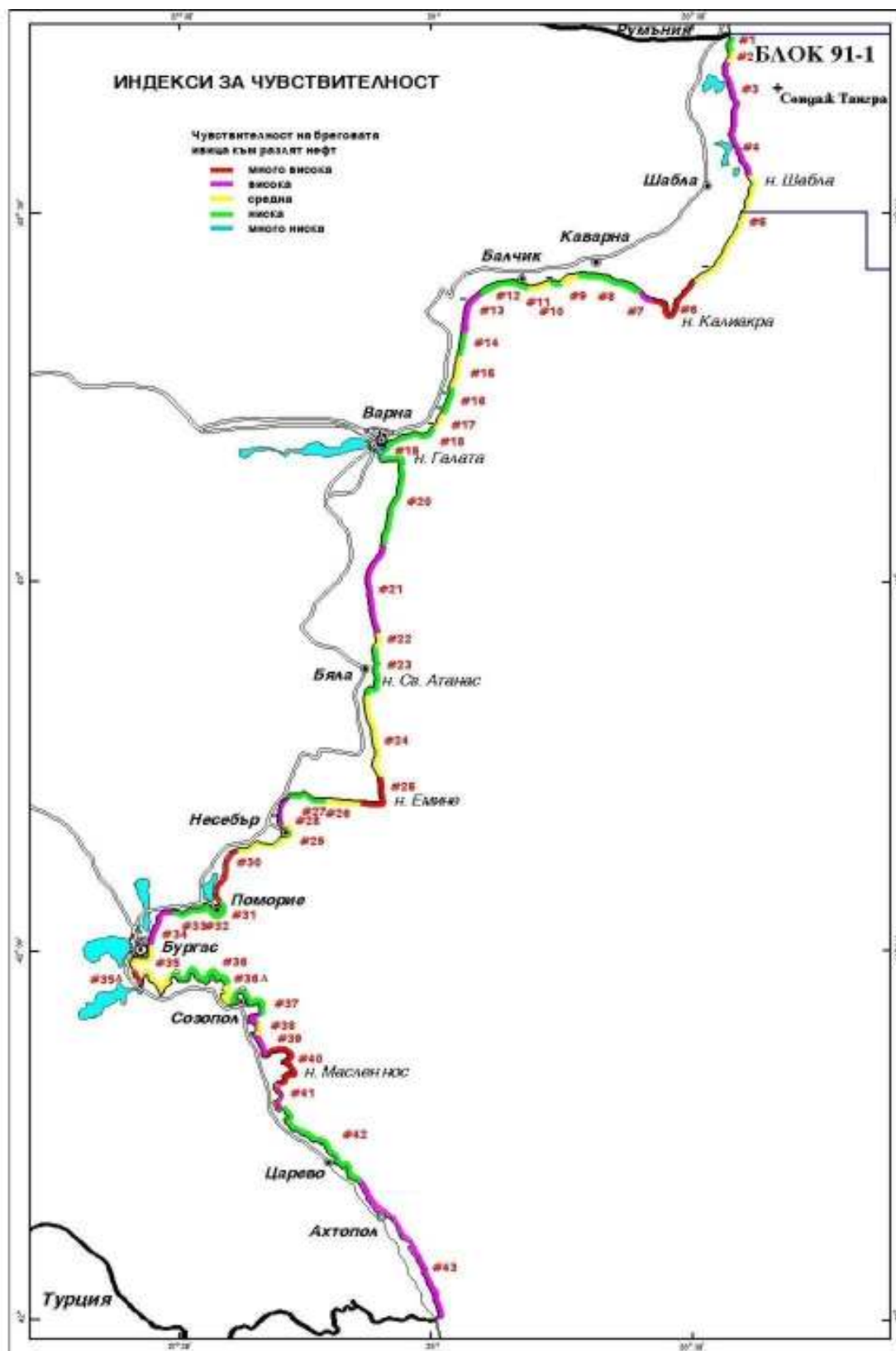
Фигура 2. Карта на защитени територии, обявени по смисъла на ЗЗТ

Фигура 3. Карта на защитени зони (НАТУРА 2000), одобрени от Министерски съвет

2.4. Риск от вредно въздействие в резултат на нефтен разлив

Областите с най-висок риск от вредно въздействие, в резултат на нефтен разлив и стойностите на чувствителност, за цялата брегова ивица, са посочени на Фигура 4.

Фигура 4. Области с най-висок риск от вредно въздействие в резултат на нефтен разлив

3. ОБХВАТ И ГЕОГРАФСКИ РАЙОН НА ДЕЙСТВИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ АВАРИЕН ПЛАН ЗА БОРБА С НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ

БЪЛГАРСКИЯ МОРСКИ ОТГОВОРЕН РАЙОН ЗА ТЪРСЕНЕ И СПАСЯВАНЕ

Районът на действие на този план съвпада с Българския морски отговорен район за търсене и спасяване (БМОПТС).

Границите на БМОПТС са определени с акт от август 1984 г. на ИМО, определящ БМОПТС съгласно границите на териториалните води на Република България, както следва:

Координати на района за търсене и спасяване:

1. Ш = 43° 44' 20" N Д = 028° 34' 51" E
2. Ш = 43° 44' 20" N Д = 031° 08' 00" E
3. Ш = 43° 20' 43" N Д = 032° 00' 00" E
4. Ш = 42° 26' 24" N Д = 029° 34' 20" E
5. Ш = 41° 58' 52,8" N Д = 028° 19' 25,8" E
6. Ш = 41° 59' 00" N Д = 028° 02' 00" E

Картата на Българския морски отговорен район за търсене и спасяване е дадена на Фигура 5.

БМОПТС е разделен на два подрегиона – северен и южен. В отговорния район дирекциите „Морска администрация” във Варна и Бургас упражняват административен контрол за сигурността в корабоплаването и задълженията си като формирания на МАСО, съответно в границите на северния и южния подрегион на БМОПТС.

Варненският морски регион обхваща северната част на БМОПТС от северната граница на страната до паралелната линия, разделяща Варненска и Бургаска област (н. Емине), а в източна посока - до съответните координати, посочени в по-горе. Това е Северният подрегион на БМОПТС.

Бургаският морски регион обхваща частта на БМОПТС от паралелната линия, разделяща Варненска и Бургаска област (н. Емине) до южната граница на страната, а в източна посока - до съответните координати, посочени по-горе. Това е Южният подрегион на БМОПТС.

Карта с означените отговорни райони на ДМА-Варна и ДМА-Бургас е представена на Фигура 6.

ОТГОВОРЕН РАЙОН ЗА КООРДИНАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ НАД МОРСКАТА ЧАСТ НА БЪЛГАРИЯ

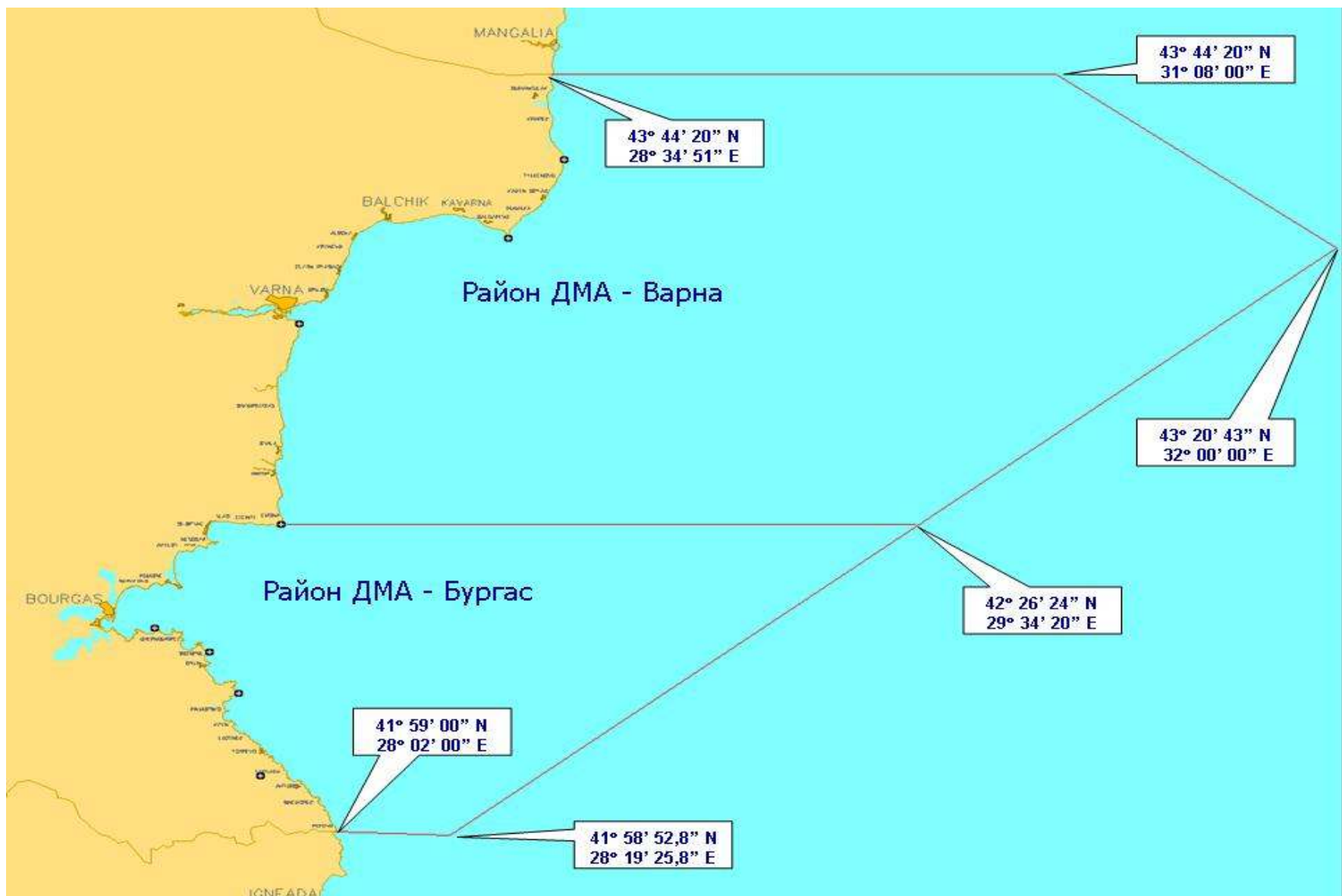
Координатите на отговорния район за координация и управление на въздушното движение над морската част на България „Варна ФИР” по Чикагската конвенция са:

1. 43° 44' 20" (43° 44'.3) N - 028° 34' 51" (028° 34'.9) E
2. 43° 40' 00" N - 029° 00' 00" E
3. 43° 44' 00" N - 029° 02' 00" E
4. 43° 41' 00" N - 030° 32' 00" E
5. 42° 48' 00" N - 030° 45' 00" E
6. 41° 58' 52" N - 028° 02' 25" E

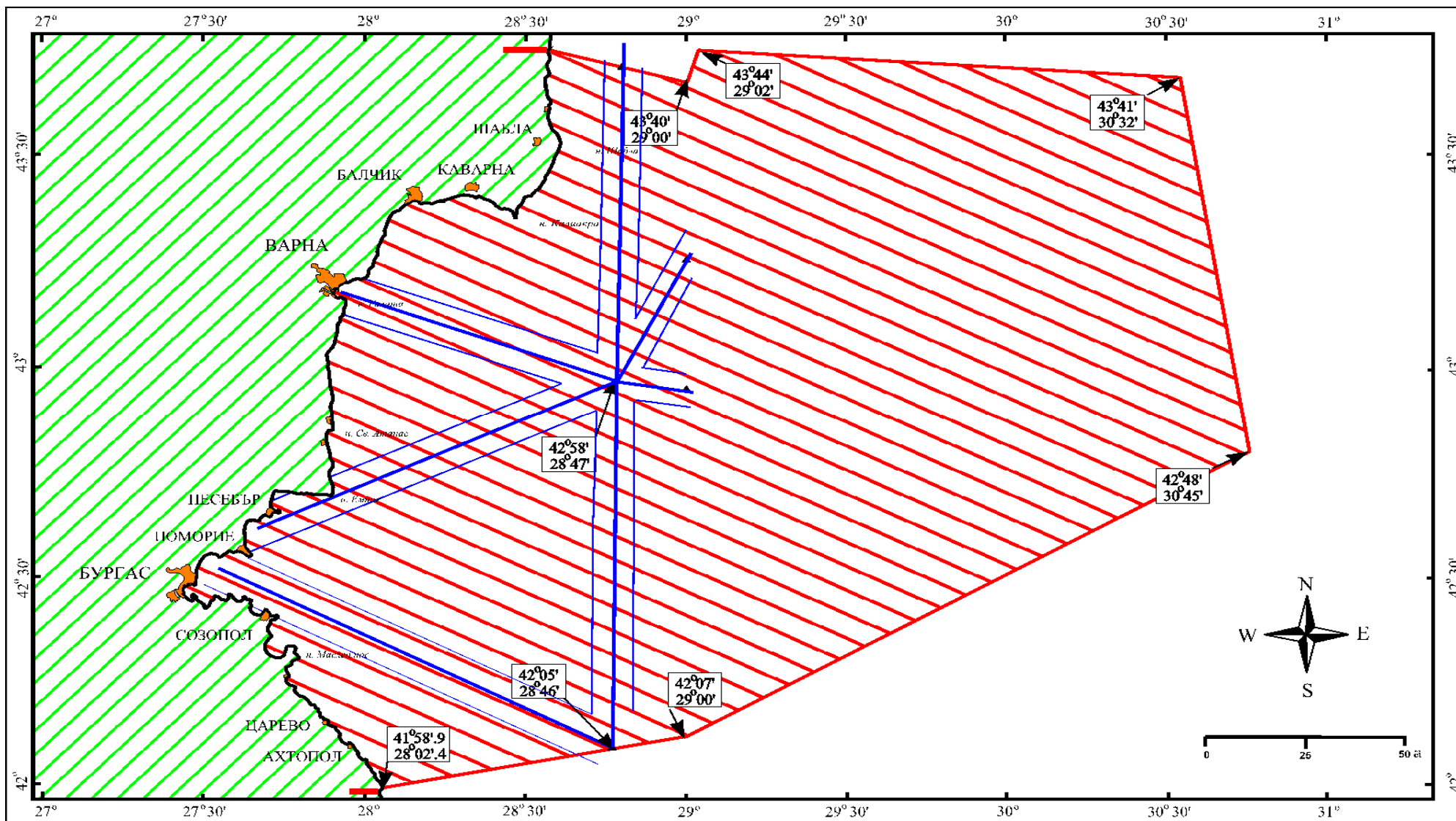
Картата на Региона за информационно осигуряване на полетите Варна (Varna – FIR) е дадена на Фигура 7.

Фигура 5. Български морски отговорен район за търсене и спасяване

Фигура 6. Отговорни райони на ДМА–Варна и ДМА–Бургас

Фигура 7. Регион за информационно осигуряване на полетите Варна (Varna – FIR)

4. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ

4.1. Система за противодействие при нефтени разливи

Системата за противодействие включва разработване и прилагане на четири нива на планове за борба с нефтени разливи:

- ниво 1 – Обектови планове;
- ниво 2 – Общински планове;
- ниво 3 – Областни планове;
- ниво 4 – Национален план.

На нива 1 и 2 се реагира при малки експлоатационни и други разливи. Инциденти от този тип се овладяват от отговорния персонал или части на единната спасителна система със силите и средствата, предвидени съответно в обектовия или общинския план на крайморските общини.

Дейностите по извършване на операциите по ЛНР се ръководят от съответните щабове за координиране на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи на обектово и/или общинско ниво.

Подава се информация за хода на противодействащите операции до отговорните институции с оглед готовност за реагиране на следващо ниво 3 от системата за противодействие.

4.2. Областни планове за борба с нефтени разливи

4.2.1. План за борба с нефтени разливи на област Бургас

Със Заповед на областния управител на Бургас е разработен областен план за борба с нефтените разливи, като част от областния план за защита при бедствия.

Планът е съгласуван и приет от териториалните подразделения на отговорните институции с решение, взето на работно съвещание на ръководния и координационния състав на МАСО-Бургас.

Областният план за борба с нефтени разливи се преразглежда (актуализира) поне веднъж годишно - при провеждането на годишните срещи за преглед (актуализиране) на заповедите за координация на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи при възникване на бедствия в Бургаска област и относно ръководството, силите, средствата и действията на МАСО-Бургас.

С копия от областния план разполагат:

- Областна администрация Бургас;
- Дирекция „Морска администрация” - Бургас;
- Регионална дирекция „Гранична полиция” - Бургас;
- Военноморска база - Бургас;
- ОУ ПБЗН - Бургас;
- Регионална инспекция по околната среда и водите - Бургас;
- Басейнова дирекция за Черноморски район - сектор Бургас;
- Регионална здравна инспекция - Бургас.

4.2.2. План за борба с нефтени разливи на област Варна

Със Заповед на Областния управител на Област Варна е разработен план за борба с нефтените разливи, като част от областния план за защита при бедствия.

С копия на плана разполагат:

- Областна администрация - Варна;

- Дирекция „Морска администрация” - Варна;
- МСКЦ - Варна;
- Командване ВМС;
- РИОСВ - Варна;
- Басейнова дирекция „Черноморски район”;
- Регионална дирекция „Гранична полиция” - Бургас;
- ОУПБЗН - Варна;
- Регионална здравна инспекция - Варна.

На това ниво се реагира при разливи, когато силите и средствата, предвидени в общинските и обектовите планове не са достатъчни. В този случай се използват наличните сили и средства, включени в съответните областни планове.

Подава се информация за хода на противодействащите операции до отговорните национални институции с оглед готовност за реагиране на следващо ниво 4 от системата за противодействие.

Областните планове за борба с нефтените разливи се въвеждат в действие със заповед на съответния областен управител.

Предложения за активиране на областния план могат да правят Ръководителите на МАСО и БАСО на областта.

Плановете се въвеждат в действие при следните случаи:

- разлив на нефт в отговорния район на ДМА – Бургас или Варна;
- нефтен разлив с трансграничен произход, навлизащ в отговорния район на ДМА – Бургас или Варна;
- при директно въвеждане в действие на Националния план за борба с нефтените разливи.

4.3. Въвеждане в действие на Националния аварийен план за борба с нефтени разливи

Националният аварийен план за борба с нефтени разливи се въвежда в действие със заповед на министър-председателя (Приложение № 22).

На това ниво се реагира при големи разливи, когато силите и средствата включени в съответния областен план са недостатъчни за ликвидиране на разлива и/или е необходима международна помощ в рамките на регионалното сътрудничество на страните от черноморския басейн или от специализирани международни компании.

4.4. Национален щаб за координация и контрол

За изпълнение на дейностите по този план със заповед на министър-председателя (Приложение №22) се създава Национален щаб за координация и контрол (НЩКК).

Ръководителят на щаба, поименният му състав и мястото, където ще заседава се определят със заповедта.

След създаване на НЩКК националният координатор на МАСО осъществява функциите си от същото място, където НЩКК заседава.

Щабът за координация и контрол взема решение за:

- необходимите действия за уведомяване страните от черноморския регион за разлива на нефт и нефтопродукти в отговорния район на Р.България;
- необходимите действия за искане на международна помощ съгласно т. 6.2.2 от Националния план за защита при бедствия – 2010 г.

Щабът координира операциите, когато ликвидирането на нефтения разлив изисква съвместна дейност на МАСО Варна, МАСО Бургас и международна помощ.

Работата на НЩКК се подпомага от експертна група. За осъществяването на координацията и взаимодействието между органите на централната изпълнителна власт в експертната група се включват представители на компетентните министерства или ведомства, отговорни за изпълнение на дейностите по ликвидиране на нефтения разлив.

Членовете на Експертната група изпълняват следните основни задачи:

- явяват се и заемат определеното място за работа;
- запознават се с получените до момента информация и данни за възникналата обстановка и пристъпват към изясняване на произтичащите от нея неотложни задачи за изпълнение;
- организират информационна връзка с ведомството си, с цел координация при извършване на дейностите;
- събират, обработват и обобщават информацията и данните за обстановката с цел изготвяне на предложения за решения на НЩКК;
- подготвят доклади, разпореждания и указания и правят предложения за вземане на решения по въпросите, за които функционално отговарят;
- участват в изготвянето на обобщения доклад за дейността на щаба, като представят необходимата информация за участието на включените органи, сили и средства;
- подготвят обобщени данни за дейността на включените органи (ведомствени звена, сили и средства) и правят предложения за отстраняване на констатирани слабости в дейностите по овладяване на обстановката;
- при организиране на непрекъснатост в работата на НЩКК носят дежурство съгласно изготвен за целта график.

4.5. Оповестяване при нефтен разлив

Всеки сигнал за нефтен разлив се подава по радио свързка или чрез тел. 112 до координатора на МСКЦ – Варна или до С „УКТ – Бургас”. Същите извършват незабавни действия за набиране на допълнителна информация за инцидента и уведомяват директорите на ДМА-Бургас/Варна, които предприемат необходимите действия за потвърждаване на сигнала. Препоръчителната допълнителна информация, която се събира, включва:

- време и местоположение (географски координати) на наблюдаваното замърсяване;
- евентуални - източник и причина (име и тип на кораба, сблъсък или засядане);
- приблизително разлято количество или вероятност от последващо разливане, тип на нефтопродукта.

При потвърждение на информацията за нефтен инцидент директорите на ДМА-Бургас/Варна незабавно предават информацията по установения ред.

При по-нататъшни операции за ликвидиране последиците от нефтено замърсяване радиообменът между корабни станции, станции на летателни апарати и брегови мобилни станции може да се осъществява на УКВ канали 10, 67 и 73 или на друг канал, посочен от оператора за конкретния случай.

Всички организации и ведомства, включени в операциите по ЛНР, изпращат допълнителни съобщения за хода на операциите до висшестоящите институции съгласно вътрешните процедурни правила на съответните министерства.

ОГЛЕД И ОЦЕНКА НА РАЗЛИВА

Наблюдението на разлива от плавателно средство е твърде неефективно и за предпочитане е огледът и контролът да се извършват от въздуха. Летателните средства (самолет, хеликоптер) трябва да имат добра кръгова видимост и да са оборудвани с подходящи навигационни средства.

В идеалния случай това е оборудване за дистанционен контрол (радар за страничен обзор, средства за наблюдение в инфрачервения и ултравиолетовия спектър), което осигурява детайли за размерите на разлива, дебелината му и разлятото количество. От голямо значение за мащабирането е включването в кадър на кораби или други плавателни съдове, а ако липсват такива - да се записва височината на полета и параметрите на снимките.

Хеликоптерът има предимство при обследване на крайбрежните води. Скоростта и обхватът на самолета са по-подходящи при обследване над открито море.

Огледът на разлива позволява:

- точно определяне координатите на петното;
- определяне размерите на петното и посоката на нарастване;
- определяне посоката на движение на петното, преобладаващите метеорологични условия и състоянието на морето;
- определяне близостта на петното до обекти (кораби, платформи и др.) и екологично чувствителни зони;
- определяне местата, където извършването на преки почистващи операции ще имат най-голям ефект;
- насочване на средствата за третиране на разлива;
- докладване за ефективността от почистващите операции;
- наблюдение на естественото разпръскване и диспергиране на разлива.

При липса на специализирани технически средства мониторингът се извършва визуално от борда на плавателно средство, изпратено за потвърждение на замърсяването. При засичане на нефтено замърсяване типа и характерното разделяне на нефтените петна на т.н. "ветрови ивици" се заснема с видеокамера за евентуален допълнителен анализ и оценка.

ПЛАН ЗА ПОЛЕТА И МАРШРУТ НА ОБСЛЕДВАНЕТО

Препоръчителни схеми за търсене и обследване на нефтени разливи с хеликоптер са посочени в Приложение 3 „Хеликоптерни маршрути за мониторинг на нефтени петна”.

Височина на полета около 500 м (в ясно време) е оптимална за максималното сканиране на петното.

КОЛИЧЕСТВЕНА ОЦЕНКА

Количествената оценка на разлива е необходима за категоризирането му. Ако разливът е следствие от авария на танкер, кораб, нефтена платформа, съоръжение на нефтен терминал или друго брегово съоръжение като рафинерия, пречиствателна станция и др., може да се окаже възможно определяне на изтеклото количество по данни от това съоръжение. Ако това е невъзможно, необходимо е да се направи визуална оценка на разлива като се ползва информацията от Таблица 2.

Таблица 2. Визуална оценка на разлетия нефтопродукт

Тип	Цвят	Прибл. Дебелина (mm)	Прибл. обем (m ³ /km ²)	Прибл. тегло (t/km ²)
Нефтен филм	Сребрист	>0,0001	0,1	0,08
Дизелово гориво	Тъмни отблясъци	>0,0003	0,3	0,25
Суров нефт и тежко гориво	Черен/Тъмно кафяв	>0,1	100	83,4
Нефтоводна емулсия	Кафяв/Оранжев	>1,0	1000	834

Предвид на това, че характерът на замърсяването зависи от типа на разлетия нефтопродукт, в Приложение 4 са показани физико-химичните характеристики на някои видове нефт и нефтопродукти.

ПРОГНОЗИРАНЕ ДВИЖЕНИЕТО НА РАЗЛИВА

Най-характерният белег на попадналия върху водната повърхност нефт е способността му бързо да се разстила и премества под въздействието на вятъра и теченията, както и да изменя физико-химичните си характеристики.

Размерът на формиращото се след разлива петно е функция от вискозитета на нефта и повърхностното напрежение. Обемът на разлетия нефт променя размера на петното във времето на първоначалния стадии на разлива.

Прогнозирането на разстилането и дрейфа на нефтените петна е от особено голямо значение за ефективното им ликвидиране.

Прогнозирането на дрейфа на нефтените петна се осъществява от специалистите на ДМА Бургас и Варна.

Повече информация за прогнозиране на дрейфа на нефтените петна е представена в Приложение 5.

ОЦЕНКА НА ВЪЗМОЖНОТО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ЧУВСТВИТЕЛНИ ЗОНИ И ЗАЩИТЕНИ РАЙОНИ

След оценка и прогнозиране движението на разлива се определят най-вероятните зони, които могат да бъдат засегнати. Когато нефтеният разлив не може да бъде ликвидиран със силите и средствата на море, трябва да бъдат взети мерки за предпазване на защитените райони от замърсяване.

МЕТОДИКА ЗА ЛИКВИДИРАНЕ НА НЕФТЕНИ РАЗЛИВИ

При движение на нефтеното петно към открито море или когато замърсяването не застрашава ресурси с важно екологично или икономическо значение, или естествената дисперсия е достатъчна за неговото ликвидиране, или условията за предприемане на действия по ЛНР са нецелесъобразни, се извършва само мониторинг на нефтеното петно.

Операциите по ЛНР трябва да започнат възможно най-скоро с цел минимизиране екологичните и икономически щети. В зависимост от типа и количеството на разлетия нефт, местоположението на разлива, годишния сезон и наличното оборудване могат да бъдат предприети следните действия:

- задържане и събиране на нефта в морето;
- физико-химическо третиране в морето - дисперсанти и сорбенти;
- почистване на брега.

Задържане и събиране на море

Действията по ЛНР започват с ограничаване/спиране изтичането на нефт от източника, ограничаване и събиране на свободно плаващия нефт преди да се разпространи на големи площи и да достигне брега.

Задържането и събирането на море са предпочитани методи при ликвидиране на нефтени разливи, но физическото събиране не винаги е най-лесния метод. Задържането на плаващия нефт за последващо събиране, отклоняването от чувствителни области или от засядане на бряг, който е трудно достъпен, за да бъде почистен, както и за предпазване на плажната ивица се извършва чрез различни типове бонови заграждения. Разставянето на боновите

заграждения се определя от хидрометеорологичните условия, а конфигурацията - от формата на петното.

Събирането се осъществява с различни по размер тип и принцип на действие съоръжения - помпи и със специализирани плавателни средства.

Дисперсанти и сорбенти

Нефтените дисперсанти представляват смес от повърхностно-активни вещества (ПАВ) разтворени в разтворител, който спомага за проникването на сместа в нефтопродукта. Чрез ПАВ се понижава повърхностното напрежение на нефта, увеличава се скоростта на образуването на капчици и се препятства прилепването и сливането им, с което се подпомага разсейването на нефта във водната маса. Поради това те се прилагат само след получаване на разрешение от БДЧР, респективно от МОСВ.

При употребата на дисперсанти е необходимо да се разглеждат следните три основни постановки:

- употребата на дисперсанти разрешена ли е за съответната област и за съответния сезон?
- хидро-метеорологичните условия позволяват ли използването на дисперсанти?
- вискозитетът на нефта съответства ли на необходимия за употребата на дисперсанти?

Дисперсанти се използват възможно най-скоро след замърсяването, ако отговора и на трите въпроса е "да".

Трябва да се избягва употребата на дисперсанти в плитки морски райони (до 20 м изобата) или в райони с промишлени установки за добив на миди или ракообразни.

Като се има предвид неблагоприятното влияние на дисперсантите върху морската среда е по-целесъобразно използването на сорбенти - олеофилни (хидрофобни) вещества, способни да задържат нефта на принципа на адсорбцията и абсорбцията.

Употребата на сорбенти е подходяща на крайния етап от операциите по почистване или за отстраняване на тънък филм от недостъпни райони. Прилагат се обикновено ръчно или при голямо количество чрез въздушна струя. В чувствителни райони като блата и влажни зони понякога естествените сорбенти могат да са полезни за свързване на нефта и да намалят възможното количество, което да замърси растенията и птиците.

Възможна е употребата на химикали, които да трансформират течния нефт в плътни агломерирани късове, като по този начин се подпомага събирането му ръчно или чрез мрежи.

Не се препоръчва използването на сорбенти, ако след употребата им не могат да бъдат събрани от морската повърхност.

Видовете, свойствата и начините на прилагане на дисперсанти и сорбенти са дадени в Приложение 6 „Дисперсанти и сорбенти“.

Запазване на защитени райони

В случаите, когато дисперсантите не могат да осигурят предпазване на брега от нефтеното петно и разливът не може да бъде ограничен и събран, трябва да бъдат взети мерки за предпазване на защитените райони от замърсяване.

Тези райони са показани на картите за чувствителни райони.

Почистване на брега

За районите от бряг с нисък приоритет действията по ЛНР обикновено се състоят в това да се остави петното да достигне брега и след това да се почисти механично или да се остави на естественото обветряне.

Решението да се почиства бреговата линия или да не се почиства зависи от фактори като:

- влияние на изхвърления нефт върху околната среда;
- влияние на изхвърления нефт върху местата за отдих;

- възможността изхвърленият нефт да замърси друга част от брега;
- осъществимост на операциите по почистване.

В случаите, когато почистването на нефта ще доведе до по-големи поражения от самия нефт или цената за почистване е по-висока от пазарната или екологична стойност, нефтът трябва да се остави на естествено обветряне.

Ако е взето решение за почистване, следните фактори ще влияят върху избора на необходимите методи и оборудване:

- произход, количество и разпределение на изхвърления на брега нефт;
- физиография на бреговата линия (клиф или плаж);
- метеорологични условия;
- сезон;
- достъпност на замърсените райони за тежко оборудване;
- наличие на персонал, транспорт, оборудване за съхраняване и третиране;
- дебит и ефективност на събиращите устройства;
- влияние на операциите по почистване върху околната среда.

Операциите по почистване обикновено се разделят на следните два етапа:

- предварителен етап на отстраняване на плаващия нефт и значителното замърсяване;
- окончателно почистване за отстраняване на следите от нефт.

Събирането обикновено включва изпомпване, механично или ръчно отстраняване на нефта или използването на специализирано оборудване за тази цел.

Предпочитаните техники за почистване на бреговата линия за различни случаи са показани в Приложение 7.

5. ОТГОВОРНИ ОРГАНИ И ЛИЦА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ

Основните институции, които имат отговорности и задължения по този план, са:

- Изпълнителна агенция „Морска администрация” към Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
- Главна дирекция „Гранична полиция” – МВР;
- Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” – МВР;
- Министерство на околната среда и водите;
- Министерството на отбраната;
- Министерството на здравеопазването;
- Областните управители на Варна, Бургас и Добрич;
- Кметовете на крайморските общини.

5.1. Задължения на Изпълнителна агенция „Морска администрация” към Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията:

- упражнява контрол върху всички лица, осъществяващи дейност в областта на корабоплаването;
- осъществява контрол по опазване на околната среда от замърсяване от кораби;
- организира и ръководи контрола върху корабоплаването в пристанищата в предвидените от закона случаи;

- предприема необходимите мерки за оказване на помощ в случаите на бедствия на хора, кораби и самолети;
- осъществява ръководство и координация на аварийно-спасителните дейности по море и извършва пряк контрол за изпълнението на настоящия план, в съответствие с компетенциите си;
- осъществява дейности в случаите на потънало имущество по реда на действащото законодателство;
- координира борбата с нефтени разливи в българския участък на Черно море.

Основно ИАМА осъществява противодействие на нефтени разливи в отговорния район на страната за Черно море чрез специализираните формирования на МАСО.

Структурите на МАСО не разполагат със собствена база, щат и бюджет. При активиране на план за защита при бедствия на национално, областно или общинско ниво се ползва временно щатния персонал, плавателни средства, средства за комуникации и друго оборудване на държавни институции, държавни и частни компании в съответствие с планираните мерки и българското законодателство.

Съставът, отговорностите и задълженията на МАСО са определени в съответствие с областните аварийни планове за борба с нефтените разливи за Варненска и Бургаска област и се актуализират ежегодно със заповеди на съответните областни управители.

Директорите на ДМА във Варна и Бургас (Капитаните на пристанища) са командири на МАСО за прилежащите региони.

5.2. Задължения на Главна дирекция „Гранична полиция” – МВР:

- води радиолокационно наблюдение за откриване на нефтени разливи с Интегрираната система ”Синя граница”;
- извършва мониторинг на морските пространства в зоните за отговорност с гранично-полицейски кораби, при откриване на разливи извършва първоначално обследване за определяне на параметрите и класификация на разлива и определяне посоката на движение на нефтено петно под влияние на течението и вятъра, взема проби и/или превозва на експерти от други компетентни ведомства до мястото на инцидента;
- спира, проверява и задържа кораб, извършил непозволено съгласно международните и националните стандарти замърсяване на морската среда във вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата и изключителната икономическа зона;
- участва в спасителни операции в Българския морски отговорен район за търсене и спасяване (БМОПТС) при инциденти с кораби с петролни продукти;
- извършва мониторинг с брегови гранично-полицейски сили на морската брегова ивица за замърсяване от морски и брегови източници.

5.3. Задължения на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението” - МВР

Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" е национална специализирана структура на МВР за осигуряване на пожарна безопасност, спасяване и защита при бедствия .

Неотложните аварийно-възстановителни работи при овладяването на екологични инциденти се организират и осъществяват от областните управления ПБЗН съвместно със специализираните сили и средства на органите на изпълнителната власт, организациите и юридическите лица.

ГД ПБЗН осъществява ранното предупреждение и оповестяването при бедствия на органите на изпълнителната власт и населението, като:

- предоставя информация за приближаваща или непосредствена заплаха от възникване на бедствие на органите на изпълнителната власт и силите за реагиране

на Единната спасителна система, с цел повишаване на готовността им за реагиране и предприемане на необходимите мерки;

- оповестява с акустични сигнали и гласова информация големи групи хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие и дава указания за необходимите предпазни мерки и действия.

5.4. Задължения на МОСВ чрез Регионалните инспекции по опазване на околната среда и водите и Басейнова дирекция „Черноморски район“:

- дават предписания за ликвидиране на последствията от замърсяването;
- организират мониторинга и докладването за състоянието на замърсените с нефт участъци, като осигуряват взимането и анализа на проби от морска вода, от въздуха и от брега;
- предприемат действия за установяване на бреговете (източници [С1]) на замърсяване;
- събират доказателствен материал за замърсените с нефт участъци;
- определят вида и характера на замърсяването;
- осигуряват информация за оценка на щетите от замърсяването;

В случаите, когато са засегнати обекти или зони с голямо национално значение, предписанията за отстраняване на последиците от замърсяването се дават от министъра на околната среда и водите.

5.5. Задължения на Министерството на отбраната:

Военноморските сили съдействат за противодействие на нефтени разливи чрез:

- организиране и провеждане на радиотехническо наблюдение на определени акватории от българския участък на Черно море;
- извършване на мониторинг на нефтени петна, включително с хеликоптер;
- осигуряване на специализирани команди за аварийно отшвартоване и буксиране на аварирани кораби;
- участие в гасене на пожари;
- осигуряване на допълнителни комуникации.

ВМС, респективно МО, подготвят специални планове/инструкции за действия (включително военноморските бази във Варна и Бургас) в случай на замърсяване на морската среда с нефт и нефтопродукти, съобразно настоящия АП.

5.6. Задължения на Министерството на здравеопазването:

Регионалните здравни инспекции в областите Варна, Бургас и Добрич изготвят планове по осигуряване на медицинското обслужване в случай на активиране на плановете за защита при бедствия.

5.7. Задължения на областните управители:

- организират и ръководят защитата при бедствия в областта;
- организират и отговарят за обучението на областната администрация за начините на поведение и действие при бедствия и изпълнение на необходимите защитни мерки;
- координират и контролират подготовката за бедствия, извършвана от областната администрация, териториалните звена на министерствата и ведомствата, юридическите и физическите лица в областта;
- организират и контролират изпълнението на превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия;
- предоставят данни за изготвянето на Националния план за защита при бедствия;
- създават организация за оповестяване при бедствия;

- представят в МВР ежегоден доклад за дейността по защитата при бедствия;
- създават със заповед щаб за изпълнение на областния план за защита при бедствия и за взаимодействие с националния щаб.

При възникване на бедствие на територията на областта областният управител:

- въвежда със заповед в изпълнение областния план за защитата при бедствия;
- може да обяви бедствено положение на територията на областта или на част от нея;
- организира, координира и контролира процеса на подпомагане и възстановяване при бедствия;
- координира спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи, възникнали на територията на областта, когато те излизат извън територията на една община, както и когато кметът на общината е поискал това.

5. 8. Задължения на специализираните формирования за ликвидиране на нефтени разливи, утвърдени с плановете за защита при бедствия на области Варна, Бургас и Добрич

МОРСКИ АВАРИЙНО-СПАСИТЕЛЕН ОТРЯД (МАСО)

При активирание на операции за противодействие и ЛНР формированията на МАСО след анализ и оценка на конкретната обстановка предприемат следните действия:

- извършване на търсене и евакуация на хора от авариралите обекти;
- търсене на аварирали кораби и разливи на нефт;
- извеждане всички плавателни съдове от района на аварията;
- извършване на буксировка на аварирали кораби;
- изтегляне на заседнали кораби от плитчини в крайбрежието;
- осушаване на наводнени помещения в аварирали кораби;
- участие в гасенето на пожари;
- извършване на подводна техническа и водолазна дейност;
- дренажно-разчиствателна дейност;
- осигуряване на приемането на нефтоводни смеси от нефтосъбирачите;
- ограничаване и ликвидиране на разливи на нефт;
- мониторинг на дрейфа на нефтените петна, прогнозиране и моделиране на траекторията на движението;
- оказване на първа медицинска помощ на пострадалите и транспортирането им до болниците в града;
- осигуряване на информация, необходима за оценка на щетите от нефтения разлив.

БРЕГОВИ АВАРИЙНО СПАСИТЕЛЕН ОТРЯД (БАСО)

БАСО активира своите действия в случаите, когато нефтът е достигнал или има вероятност да достигне до брега.

В такива случаи след анализ и оценка на конкретната обстановка се предприемат всички действия по ликвидиране на нефтеното замърсяване и последиците от него, като:

- организиране на мониторинг за замърсяването на бреговата ивица;
- осъществяване на операциите по събиране на изхвърлен на брега нефт, нефтопродукти и нефтени остатъци;
- извършване на подводна техническа и водолазна дейност;
- събиране, временно съхраняване, превозване и депониране на събраните нефтопродукти и замърсени материали;
- участие в гасенето на пожари;
- участие в организиране на отцепването и охраната на замърсените райони;

- организиране и осъществяване на подходящ достъп на превозни средства и специализирани технически средства до замърсените участъци от брега;
- осъществяване на операциите по почистване на брега;
- оказване на първа медицинска помощ на пострадалите и транспортирането им до болнични заведения;
- извършване на търсене и евакуация на хора.

ПРИВЛИЧАНЕ НА СПЕЦИАЛИСТИ

В своите действия щабовете на МАСО и БАСО могат да привличат специалисти от различни институции, организации, ведомства и фирми в зависимост от характера на аварийната ситуация.

Задължение на командирите на МАСО и БАСО е да подготвят списъци на експерти от различни области, като:

- опазване и възпроизводство на морската среда;
- международно и морско право;
- икономика и организация на труда;
- организация и технология на операциите по ЛНР на море;
- използване на химически или биологични средства;
- навигация и КММ;
- застраховане;
- използване на нефтосъбираща техника и бонови заграждения;
- радиотехническо наблюдение и свързка;
- хидрометеорология;
- екология;
- строителство;
- оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъците, съдържащи нефтопродукти.

5. 9. Отговорни лица за изпълнение на предвидените мерки

ФУНКЦИОНАЛНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РЪКОВОДНИЯ СЪСТАВ НА МАСО

НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР НА МАСО

Националният координатор на МАСО е лице с богат морски опит и административна власт за изпълнение на задълженията.

Предложението за определяне на национален координатор на МАСО се прави от изпълнителния директор на ИАМА.

Националният координатор на МАСО осъществява координиращите функции на МАСО в случаите, когато операциите по ЛНР изискват съвместна дейност на МАСО - Варна и МАСО – Бургас.

При получаване на международна помощ за ЛНР подпомага координацията и организацията по получаването, превоза и ефективното ѝ използване.

РЪКОВОДИТЕЛИ НА МАСО – ВАРНА И БУРГАС

Ръководителят на МАСО е лице с богат морски опит и административна власт за изпълнение на задълженията.

Ръководителите на МАСО са съответно директорите на ДМА - Бургас и ДМА - Варна.

Ролята на ръководителите на МАСО се състои в организиране на бързи и ефективни операции по ЛНР в случаи на морска злополука, придружена с разлив на нефт в отговорните райони на ДМА - Бургас и ДМА - Варна.

Ръководителят на МАСО организира разработването на вариантни оперативно-технологични планове за действията на отряда при осъществяване на операциите по ликвидиране на нефтен разлив.

Задължения на ръководителите на МАСО:

- да създадат условия вариантните планове на операциите за ЛНР да обхванат всички възможни ситуации и да бъдат изпълнявани на нивото на съвременните изисквания;
- да предприемат необходими действия, като:
 - по време на операциите в командния пункт да има на разположение достатъчно подходящи специалисти;
 - привеждане в съответна степен на готовност на всички основни сили и средства на отряда;
 - разработване на подробни указания за координация с органите на съседните общини и области за предоставяне на необходимата помощ от сили и средства;
 - осигуряване на актуална и прогнозна хидрометеорологична информация;
 - осигуряване на необходимите технически средства, сорбенти, дисперсанти и др. материали на участващите в операциите по ЛНР;
 - координация в получаването на информация от взаимодействащите си организации и отделените от тях сили и средства по отношение на готовността, дислокацията и действията им;
 - използване и съхраняване на набраната информация по ЛНР;
 - своевременно и правилно използване на наличните системи за следене поведението на нефтения разлив и прогнозиране на неговото движение;
 - информиране за поведението на нефтеното петно, обработените количества и посоката на дрейф на петното с цел предприемане на превантивни мерки от съседните райони и за други действия;
 - информиране за предприетите действия длъжностните лица от МТИТС по установения йерархичен ред;
 - при необходимост от международна помощ координират организацията по получаването, превоза и ефективното ѝ използване.

РЪКОВОДИТЕЛ НА МЯСТО

(КОМАНДИР НА ОПЕРАЦИЯТА ПО ЛИКВИДИРАНЕ НА НЕФТЕНИЯ РАЗЛИВ)

За всяка операция по ЛНР се назначава ръководител, който се намира на мястото на разлива. Тази функция е временна поради ограничената продължителност на операциите по ЛНР. Ръководителят на място остава такъв, докато се ликвидира разлива или докато същият напусне отговорния район на МАСО.

На ръководителя е предоставена свобода на действие на място по отношение на използването на основните и привлечените сили и средства. Има право да иска допълнителни сили и средства чрез ръководителя или заместник-ръководителя на МАСО.

Задълженията на ръководителя на място по ЛНР включват:

- получаване и оценка на всички данни разлива;
- информиране на участващите в операцията сили и средства за състоянието на времето и за прогнозата;
- да иска съдействие от дежурния в МСКЦ за привличане вниманието на корабите, преминаващи през региона с молба за наблюдение и непрекъсната радиовръзка;
- нанасяне върху карта на прогнозното движение на нефтеното петно и зоната, в която

ще се извършат операциите по ЛНР;

- вземане на решение за методите и средствата, подлежащи на използване;
- съставяне на подробен план за провеждане на операцията, участъците за действие на отделните средства, назначаване старши на района, в който се провеждат действащите операции, ръководство на единиците за борба с НР на място и организиране на радиовръзката между тях;
- информирание на ръководителя на МАСО или в негово отсъствие на заместник-ръководителя на МАСО за взетите от него решения относно плана за действие на силите и средствата;
- ръководство на действията на основните и привлечените сили и средства;
- провеждане на инструктаж на заместника си по отношение на постигнатото и предстоящите действия;
- оценка на съобщенията, доклад за тях и изготвяне отчета на операцията пред ръководителя на МАСО или неговия заместник;
- водене на записи в хронологичен порядък за предприетите действия, отнасящи се до:
 - районът на операцията, използваните сили и средства, постигнатите резултати,
 - количеството на авиационните сили, броя на техните полети, броя и типа на морските съдове и достигнатите резултати;
 - съобщенията от визуалното и радио-локационното наблюдение, входящата и изходяща информация и разговори;
 - оценка на постигнатите резултати и прогноза за движението на нефтеното петно;
 - действията на назначените на негово подчинение специалисти;
 - докладите за хода на операцията пред ръководителя на МАСО, а при негово отсъствие на заместника;
 - предложение за освобождаване на сили и средства, ангажирани в операцията по ЛНР;
 - привеждане в изходно състояние на своя пост и предаване на документацията на ръководителя на МАСО.

6. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ

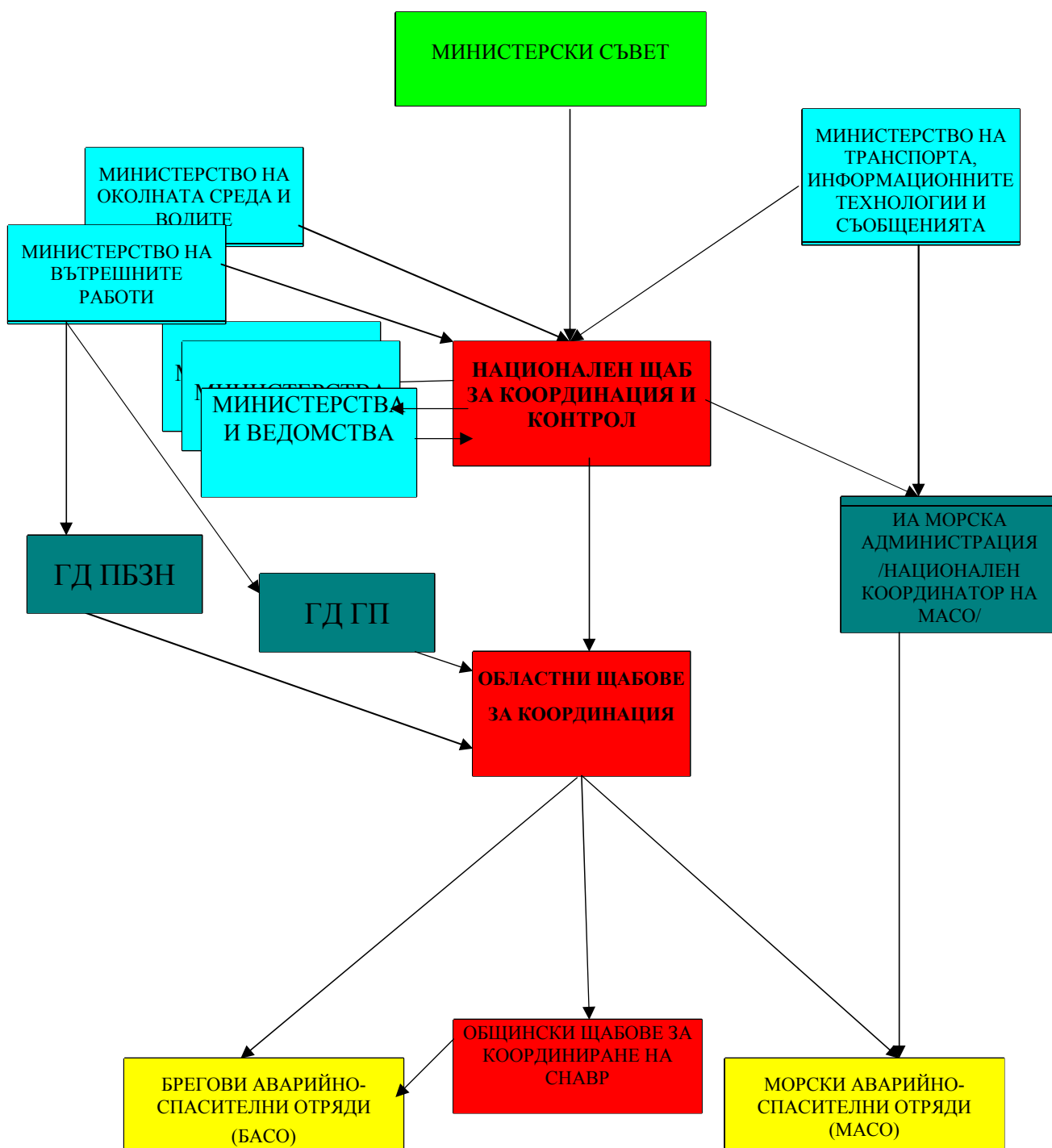
Разходите по поддръжка на готовността за работа по ликвидиране на нефтените разливи се планират по бюджетите на съответните компетентни министерства и ведомства. За ликвидиране на последиците от спешни, неотложни и непредвидени разходи на национално и областно ниво при наличие на нефтен разлив финансирането се осъществява чрез Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет и на местно ниво в рамките на бюджетните взаимоотношения на общините с републиканския бюджет за съответната година съгласно Закона за държавния бюджет на Република България. Съществува възможност и да се търсят алтернативни източници на финансиране от Европейския съюз или от други международни организации.

„Замърсителят плаща” е основен принцип, според който всички разходи за ограничаване на замърсяването, опазване на морската среда и почистване на замърсените райони трябва да бъдат възстановени от отговорния за замърсяването. Съгласно съществуващото национално законодателство направените разходи по-късно се включват в иска за компенсации към отговорната за замърсяването страна (корабособственик, оператор, застраховател).

Извършването на необходимите разплащания и погасяване на съответни иски става при представяне на необходимата документация, включваща информация за:

- описание на засегнатия район, включително степента на замърсяване и определяне на зоните с най-голямо замърсяване, подкрепено от географски или навигационни карти, фотографии или видеозаписи;
- копия от дневниците за проведените операции по ЛНР;
- брой на ангажирания персонал, включително квалификация и продължителност на работата, разходи по застраховките, транспорта, настаняването им и заплащане.

7. НАЧИН НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

8. РЕД ЗА УВЕДОМЯВАНЕ НА ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ И НАСЕЛЕНИЕТО

Уведомяването на органите на изпълнителната власт и населението при нефтен разлив се осъществява по реда на т. 9 от Националния план за защита при бедствия.

8. 1. Задължение за даване на съобщение

Всеки капитан на кораб или лица, носещи отговорност за кораб, НП или бреговата ивица, въввлечени в каквото и да е произшествие, съобщават необходимите сведения за това произшествие във възможно най-пълен обем на МСКЦ.

В случай, когато корабът или НП са напуснати от екипажа, задълженията се поемат от корабособственика, фрахтователя, управляващия оператор на кораба, НП или агентите им.

В случай, когато лицето, отговарящо за бреговата ивица (областният управител), където е възможно да попадне нефтения разлив, отсъства, задълженията му се поемат от неговия заместник.

Когато е възможно, всеки доклад съдържа информация за вредните субстанции, ако има такива, включително точното им наименование, оценка на разлятото количество, концентрация и вероятно състояние на вредните субстанции, изхвърлени или при вероятност да попаднат в морето - описание на опаковките и тяхната маркировка, име на притежателя или производителя.

Всеки доклад трябва ясно да показва, когато е възможно, дали вредните субстанции, които са изхвърлени или е вероятно да попаднат в морето, са нефтопродукти или токсични течности, твърди или газообразни субстанции, дали са в насипна форма или са пакетирани, в товарни контейнери, подвижни вместимости или в автомобилни или ж.п. цистерни.

При необходимост всеки доклад да бъде допълван с информация, изисквана от получателя на доклада или която е подходяща според служителя, изпращащ доклада.

Всички съобщения за морска злополука, свързани с разлив на нефт и други вредни вещества се адресират, както следва:

- кораб под български или чужд флаг, допуснал или констатирал разлив - в БМОПТС - до началника на ДМА - Варна или Бургас чрез МСКЦ или С „УКТ-Бургас“;
- кораб под български или чужд флаг, допуснал или констатирал разлив в открито море - до началника на ДМА - Варна или Бургас чрез МСКЦ или С „УКТ-Бургас“;
- кораб под български или чужд флаг, допуснал или констатирал разлив в чужди териториални води - до началника на ДМА - Варна или Бургас чрез МСКЦ или С „УКТ-Бургас“.

При получаване на съобщение за морска злополука, придружена с разлив на нефт от чужд кораб или НП, ИАМА, респективно ДМА Варна и Бургас, го предава на:

- морската администрация на страната на флага или кораба или НП, участвал в злополуката;
- морската администрация на всяка друга държава, която може да бъде засегната от злополуката;
- ако степента на нефтения инцидент оправдава това - на Комитета за защита на морската среда от замърсяване към ИМО.

8. 2. Допълнително съобщение

Лицето (органът) задължително в съответствие с изискванията на Международната конвенция "МАРПОЛ 73/78" дава съобщения, а когато е възможно:

- допълва първоначалното съобщение, ако е необходимо, със сведения за последващи събития;

- удовлетворява молбата на засегнатите държави за даване на допълнителни сведения, свързани с произшествието;

Формата и редът на съобщенията са задължителни за изпълнение от капитаните.

8.3. Окончателен доклад

След прекратяване на операциите по ЛНР се изготвя подробен окончателен доклад въз основа на всички налични документи по случая.

Този доклад се използва за изготвяне на:

- искове за компенсация за нанесени щети;
- възстановяване на разходи по ЛНР;
- последващи действия за окончателно възстановяване и мониторинг на засегнатата околна среда;
- за актуализиране на АП;
- планиране на тренировки и др.

8.4. Информация за обществеността

Едно от задълженията на институциите, отговорни за борба с нефтените разливи, е периодично да осведомяват обществеността за инцидента.

Препоръчително е на пресконференции на ръководителя на НЦКК да дава актуална информация за замърсяването и предприетите мерки и действия за неговото ограничаване и ликвидиране.

8.5. Документиране

Документацията, която се води при ЛНР, включва следните основни документи:

- дневник за донесения и оповестяване – води се в МАСО, БАСО и от командира на операцията по ЛНР;
- дневник за заповеди и решения – води се в щаба на всички нива;
- планшет за нанасяне на данните по ЛНР – води се в щаба на МАСО.

За всеки нефтен разлив се води отделен дневник за проведените операции по ЛНР.

Всички събития и факти, които се отнасят до операциите за ЛНР от момента на получаване на сигнал за разлив до завършване на последната операция по ликвидирането, трябва да се записват в дневници, които да са прошнуровани и пронумеровани.

Записите трябва да съдържат времето на получаване на сигнал за разлив и предприетите действия в отговор на получения сигнал. Трябва да се записват детайлни и точни данни относно използването на личен състав, оборудване и материали, пробег на километри и направените разходи.

Допуска се воденето на документацията да става в деловодни папки вместо в дневници. В такъв случай, документите трябва да се съхраняват в папката в хронологичен ред като се води отделен списък (опис) на всички входящи или изходящи заповеди, доклади, донесения, писма и други документи. Вписването на входящите и изходящи документи в този списък става незабавно в хронологичен ред.

Дневник за донесения и оповестяване се води от командирите на МАСО, БАСО и командира на операцията по ЛНР или от упълномощени от тях длъжностни лица.

В дневниците за операциите по ЛНР се правят записи за:

- кога и кой е сигнализирал за откриване на разлив;
- кои сили и средства са извършили проверка на сигнала;
- дата и време на началото на операциите по ЛНР;
- данни за хидрометеорологичните условия по време на операциите по ЛНР;
- заповеди, доклади, донесения, писма и други документи за хода на операциите;

- данни относно силите и средствата, използвани при ЛНР, и вида на извършените операции;
- други характерни данни и събития по време на ЛНР.

В щаба на МАСО се води и планшет за нанасяне на данните по ЛНР.

Воденето на дневника и планшета не изключва възможността при необходимост от събиране на доказателствен материал или на допълнителна информация за хода на операцията по ЛНР да се съставят и други документи, като:

- протоколи за необходимостта от предприемане на определени действия за ЛНР;
- протоколи и други документи за застрахователни компании;
- протоколи за идентификация на произхода на нефтеното замърсяване, необходими за последващи иски за компенсация за нанесени щети;
- експертни заключения, относно документиране на отделни моменти от ЛНР;
- други документи по преценка на щаба на МАСО или поискани от местни или държавни организации.

Командирите (началниците на щаба) на МАСО и БАСО оформят подробен отчет за аварийния разлив и всички операции за неговото ликвидиране, включително анализ на операциите и получените резултати.

9. ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И/ИЛИ ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА СЪБРАНИЯ НЕФТ И НЕФТЕНИ ОТПАДЪЦИ

В операцията по почистване важно място заема транспортирането и съхранението на събрания нефт и нефтени отпадъци. Събраният нефт трябва да се съхранява отделно от нефтените отпадъци, тъй като последващото им обезвреждане е по различен начин.

Временното съхраняване на нефтени отпадъци се осъществява чрез складирането им на площадки при мястото на образуването им или чрез събирането на площадки за срок не по-дълъг от:

- три години при последващо предаване за оползотворяване;
- една година при последващо предаване за обезвреждане.

Най-удачните варианти за третиране на нефтените отпадъци (течни или твърди) е след събирането им с определените в плана технически средства от МАСО и БАСО да се предадат на специализирани фирми за тяхното оползотворяване и/или обезвреждане, притежаващи необходимите вместимости и мощности и съответните разрешения по Закона за управление на отпадъците.

Полицията трябва да осигури подходящи пътища за движение на тежки превозни средства поради риска от замърсяване, както и отцепването и охраната на определени райони при необходимост.

10. ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ОПЕРАЦИИТЕ ПО ЛИКВИДИРАНЕ НА НЕФТЕНИЯ РАЗЛИВ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

Действието на настоящия план се прекратява със заповед на министър-председателя.

Предложение до министър-председателя за прекратяване на действието на плана прави ръководителят на НЦКК.

Моментът за прекратяване на операцията е, когато тя става неефективна или е постигнала желаното ниво на почистване, подходящо за всеки район. Решението за прекратяване на действията се взема след съгласуване между всички заинтересовани страни.

След вземане на решение за прекратяване на операциите по ЛНР се предприемат необходимите действия, включително:

- разкомплектоване на техниката и връщането ѝ в изходните пунктове за почистване, ако е необходимо консервиране и възстановяване на консумативите, ремонт или замяна на повредена екипировка;
- закриване на местата за временно съхранение и откриване на други;
- подготвяне на подробен окончателен доклад за операцията;
- организиране и провеждане на мониторинг за последваща оценка на щетите върху околната среда

11. УЧЕНИЯ И ТРЕНИРОВКИ

В изпълнение на чл. 9 от Конвенцията за защита на Черно море от замърсяване, 1992 г. (Букурещка конвенция) Република България съвместно с останалите страни, участващи в конвенцията, е задължена да участва в учения, повишаващи нивото на взаимодействие и координация между страните от черноморския басейн в случаите на разлив на нефт.

Пълномащабно национално учение по настоящия план, ако не е постъпила инициатива за неговото проиграване по линия на международното сътрудничество, се планира най-малко веднъж на пет години.

Проведеното учение е основа за актуализиране на плана.